

AB'nin STA Sürecinde İş Dünyasının Rolü

AB Antlaşması'nın 11. maddesine¹ göre AB eylemlerinin saydamlığını güvence altına almak için ilgili paydaşlarla geniş kapsamlı bir danışma süreci yürütülmesi gerekmektedir. Serbest ticaret anlaşması (STA) süreçlerinde de bu koşulun geçerli olması sebebiyle AB Komisyonu, diğer paydaşların yanı sıra iş dünyası ile görüş alışverişi içerisinde olmaya özen göstermektedir. Bu da kamuoyu danışma süreci ve "sivil toplum diyalogu" (Civil society dialogue) toplantılarının yanı sıra, 1 Şubat 2018'te gerçekleştirilmiş olan "Ticaret Anlaşmaları Uzman Grubu" toplantısı gibi danışma grubu görüşmeleri yoluyla yürütülmekte. Türkiye'den TUSIAD ve TISK'in tam üyesi olduğu ve AB tarafından Avrupa özel sektörünün temsil kuruluşu ve sosyal ortak olarak tanınan BusinessEurope ve diğer bazı paydaş kuruluşlar bu süreçlere ek olarak AB Komisyonu yetkilileriyle ikili görüşme yapmakta ve iş dünyası açısından önemli konular hakkında bilgi verebilmektedir. AB Komisyonu Başkanı, üyelerinin (Komiserler) ve kabinelerinin yaptığı görüşmeler ve görüşme konuları ilgili internet sitelerinde yayımlanmaktadır².

Kamuoyu Danışma Süreci

AB Komisyonu'nun yeni bir yasama süreci ya da yeni bir politika girişimine ilişkin olarak vatandaşlar ve tüm paydaşların görüşlerine başvurduğu süreç olarak tanımlanabilecek bu uygulama kapsamında AB Komisyonu kapalı ve açık uçlu soruların bulunduğu bir formu internet üzerinden paylaşmaktadır. Genellikle 12 haftalık bir süre boyunca isteyenlerin form doldurarak görüşlerine aktarmasına izin verilerek, süre sonunda tüm yanıtlar bir rapor içeriğinde toparlanmaktadır. Raporda yer bulan görüş ve öneriler, danışma süreci ile ilgili konunun gelişmesi sürecinde dikkate alınmaktadır. İş dünyası temsil kuruluşları, şirketler, küçük işletmeler, sendikalar ve tüketici temsil kuruluşları ve hatta bireyler kamuoyu danışma sürecine katılabilmektedir. Temsil kuruluşu aracılığıyla görüşünü iletmeye olan bir şirket ya da bir konfederasyona üye olan bir sektör kuruluşu ya da dernek bağımsız olarak tek başına da sürece ayrıca katılarak, görüş ve önerilerini iletebilmektedir. STA'lar özelinde baktığımızda, müzakereler başlamadan önce, AB Komisyonu'nun müzakere çerçeve belgesini hazırlaması aşamasında kamuoyu danışma süreci işletilerek, elde edilen girdilerin dikkate alınmasına olanak sağlanmaktadır.

Sivil Toplum Diyalogu

AB Komisyonu, serbest ticaret anlaşması (STA) müzakereleri sürecinde tüm paydaşlarla azami bilgi paylaşımına özen vermektedir. "Sivil toplum diyalogu" (Civil society dialogue) başlığı altında düzenlenen toplantılarda paydaşlarla bir araya gelen AB müzakerecileri, STA görüşmelerine ilişkin bilgi vererek, katılımcıların sorularını yanıtlamaktadır. Brüksel dışından katılımı da teşvik etmek amacıyla Brüksel'de temsilciliği bulunmayan sivil toplum kuruluşlarının toplantıya katılım masrafları AB Komisyonu tarafından karşılanmaktadır. Sivil toplum diyalogu süreci sadece STA müzakereleri değil, ticaret politikalarına ilişkin yeni bir girişim üzerinde çalışılırken bilgi vermek ve görüş toplamak amacıyla da işletilmekte. Toplantıların sıklığı, STA müzakerelerinin hızına göre değişmektedir. Toplantılara katılan temsilci sayısı da müzakere edilen STA'ya göre değişiklik göstermektedir. Örneğin AB-ABD arasındaki TTIP için düzenlenen toplantılar, katılımcı sayısının çok yüksek olması nedeniyle AB Komisyonu'nun kendi binası içindeki ve diğer STA'lar için düzenlenen toplantılarda kullanılan salonların kapasitesinin yetersiz kalması nedeniyle başka bir binada gerçekleştirilmekteydi.

Danışma Grubu

Özellikle tüketici grupları ve STK'ların AB ile ABD arasındaki Transatlantik Ticaret ve Yatırım Anlaşması (TTIP) müzakereleri döneminde AB Komisyonu bir danışma grubu (TTIP Advisory Group) kurmuştu. Bu grupta yer alan

¹ <http://www.lisbon-treaty.org/wcm/the-lisbon-treaty/treaty-on-european-union-and-comments/title-2-provisions-on-democratic-principles/75-article-11.html>

²Örnek olarak Malmström'ün görüşmeleri:

<http://ec.europa.eu/transparencyinitiative/meetings/meeting.do?host=fd6c08d-54d1-4524-aa70-1287c34ceb4d>

üyelerin iş dünyasının çeşitli kesimleri ile sendikalar ve tüketici temsil kuruluşları ve şirketler arasında dengeli bir dağılımı olmasına özen gösterilmiş, bununla birlikte grubun kompozisyonunun belirlenmesinde saydam bir süreç izlenmediği yönünde eleştiriler gündeme gelmişti. Grupta yer alan üyeler³:

1. Edward Bowles: Regional Head of Corporate and Public Affairs, Europe at Standard Chartered Bank
2. Benedicte Federspiel: Former President - and now Treasurer – of ANEC, the European organisation for Consumer Representation in Standardisation and Certification
3. Mella Frewen: Director-General of Food& Drink Europe
4. Monique Goyens: European Consumers' Organisation
5. Ivan Hodac : former Secretary General of ACEA, the European Automobile Manufacturers' Association
6. Tom Jenkins: Senior Advisor to the General Secretary of the European Trade Union Confederation
7. Pascal Kerneis: Managing Director of the European Services Forum
8. Susanne Løgstrup: Director of the European Heart Network (EHN) (health)
9. Guido Nelissen: Economic advisor to the Industrial European Trade Union
10. Ilja Nothnagel: Managing Director for International Economic Policy at the Association of German Chambers of Commerce and Industry (DIHK) a member of EUROCHAMBRES.
11. Pekka Pesonen: Secretary-General of COPA-COGECA, (70 national farm organisations)
12. Pieter de Pous: Policy Director for the European Environmental Bureau
13. Reinhard Quick: Director of the European office of VCI, the German Chemical Industries Association
14. Nina Renshaw: Secretary-General of the European Public Health Alliance (EPHA)
15. Luisa Santos: Director for International Relations at BusinessEurope
16. Cécile Toubeau: Transport & Environment

TTIP müzakereleri için kurulan danışma grubunun benzerlerinin her bir STA müzakere süreci için oluşturulması ve yürütülmesinden kaynaklanacak karmaşanın önüne geçmek amacıyla AB Komisyonu bütün ticaret anlaşmalarını hedefleyen yeni bir danışma grubu kurulması yönünde adım attı. Kurulacağına ilişkin **duyurusu 22 Aralık 2017** tarihinde yapılmış olan bu grupta 28 üye bulunmakta. Grubun **1 Şubat**'ta gerçekleştirilen **ilk toplantısında** AB'nin serbest ticaret anlaşmaları kapsamında hangi konu başlıklarının yer alması gerektiğine ilişkin görüş alışverişi gerçekleştirildi. AB Komisyonu'nun müzakere ettiği serbest ticaret anlaşmaları metninin içeriğinde mal, hizmet, tarım ve kamu alımları gibi "geleneksel" olarak nitelendirebileceğimiz "pazara giriş" başlığının yanı sıra, **yasal çerçeve ve standartların** oluşumunda işbirliği gözetilmesi gibi yenilikçi olarak adlandırabileceğimiz bölümlere de yer verilmekte. Bu konulara ek olarak istihdam koşulları, çalışanların hakları ve çevrenin korunması gibi alanları içeren "sürdürülebilir

kalkınma" başlığının da standartlaşarak yeni müzakere edilen anlaşmalara dahil edildiği görülmekte. 1 Şubat'taki paydaş toplantısında bu başlığın mevcut halinden daha kapsayıcı bir içeriğe kavuşturularak, tarafların anlaşmaya uyumunu yasal bağlayıcılık altına almayı hedefleyen bir mekanizma oluşturulmasının yanı sıra, müzakere edilecek serbest ticaret anlaşmalarına tüketici haklarına dair yeni bir başlık eklenmesi yönündeki görüşler dile getirildi.

Tüketici haklarını temsil eden paydaşlar tarafından dile getirilen bu talepler uygulanabilirlik açısından karmaşık bir yapı ortaya koyduğu ve üçüncü ülkelerin iç yasalarına bağlı olması dolayısıyla ticaret anlaşmalarının asıl amaçlarından uzaklaşmasına sebep olma riski içerdiği gerekçesiyle diğer paydaşlar tarafından temkinli bir tutumla karşılandı.

³ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/january/tradoc_152102.pdf

AB Komisyonu'nun AB ve ABD arasında müzakere edilen Transatlantik Ticaret ve Yatırım Anlaşması (TTIP) için kurmuş olduğu danışma grubunda kurumsal dağılım ile birlikte alanında uzmanlığı bulunan kişiler öne çıkmaktayken, ticaret anlaşmalarının tümünü ele almak üzere kurulan yeni grupta farklı görüşlerin eşit temsiline önem veren bir kurumsal dağılımın gözetildiği göze çarpmakta. Yeni kurulan grupta yer alan üyeler:

1. ACEA (European Automobile Manufacturers' Association)
2. ACT Alliance EU (ACT Alliance Advocacy to the European Union)
3. BEUC (European Consumer Organisation)
4. **BUSINESSEUROPE (Confederation of European Business)**
5. CEFIC (European Chemical Industry Council)
6. CELCAA (European Liaison Committee for Agriculture and agri-food trade)
7. ClientEarth
8. CONCORD Europe (European NGO confederation for Relief and Development)
9. Copa - Cogeca (European Farmers European Agri-Cooperatives)
10. DIGITALEUROPE
11. EDRI (European Digital Rights)
12. EFFAT (Food, Agriculture and Tourism Trade Unions)
13. EFPIA (European Federation of Pharmaceutical Industries)
14. EPHA (European Public Health Alliance)
15. ESF (European Services Forum)
16. ETI (Ethical Trading Initiative)
17. ETNO (European Telecommunications Network Operators Association)
18. ETUC (European Trade Union Confederation)
19. EURATEX (European Apparel and Textile Confederation)
20. EUROCHAMBRES (Association of European Chambers of Commerce and Industry)
21. Eurogroup for Animals
22. FIDH (International Federation for Human Rights)
23. FoodDrinkEurope
24. FTA (Foreign Trade Association)
25. IndustriAll (IndustriAll European Trade Union)
26. ORGALIME (European Engineering Industries Association)
27. Transport and Environment (European Federation for Transport and Environment)
28. UNI Europe (United Services Trade Union)
